

HANDLEIDING

**BIJ COMMUNICATIE-
MATERIALEN ABS-
ZORGPROFESSIONALS**

Voorop voor
dokter en zorg

HANDLEIDING BIJ COMMUNICATIEMATERIALEN ABS-ZORGPROFESSIONALS

Deze handleiding bij de communicatiematerialen voor ABS-zorgprofessionals maakt deel uit van de ABS-artsen¹ toolkit. Deze toolkit is voor artsen ontwikkeld, maar de instrumenten zijn te gebruiken voor alle zorgprofessionals en organisaties in de zorg om een gezond en veilig werk- en leerklimaat te creëren. Waarin verslaving als ziekte wordt behandeld en problematisch middelengebruik en verslaving bespreekbaar worden gemaakt.

De gezondheid van zorgprofessionals is een voorwaarde voor patiëntveilige² zorg. Zorgprofessionals die te maken hebben met problematisch middelengebruik of verslaving³ leiden een leven dat gevaarlijk kan zijn voor hun eigen gezondheid en voor de patiëntveiligheid. Het is daarom belangrijk dit onderwerp bespreekbaar te maken en zorgprofessionals zo goed en zo vroeg mogelijk te begeleiden en behandelen.

Al tijdens het ontwikkelen van de ABS-artsen toolkit sloten verschillende beroepsverenigingen die andere zorgprofessionals dan artsen vertegenwoordigen aan bij het ambassadeursnetwerk van ABS-artsen, met de wens om de kennis en campagnematerialen van de bewustwordingscampagne van ABS-artsen te gebruiken. Om aan deze vraag te voldoen en een gezond en veilig werk- en leerklimaat voor alle zorgprofessionals te creëren, stelt de KNMG een aantal campagnematerialen in aangepaste vorm beschikbaar. Hierdoor kunnen alle beroepsverenigingen deze materialen voorzien van eigen logo en websiteadres, waardoor deze beter aansluiten bij hun achterban. In deze handleiding leest u hoe u de documenten kunt gebruiken binnen uw eigen communicatie.

¹ ABS-artsen, een programma van de KNMG, is er voor artsen en hun omgeving bij problematisch middelengebruik en verslaving. Het Steunpunt ABS-artsen biedt vertrouwelijke hulp, advies, begeleiding en/of monitoring. Verder werkt ABS-artsen aan het bespreekbaar maken van problematisch middelengebruik en verslaving in de gezondheidszorg. De afkorting in ABS-artsen staat voor abstinentie - onthouding van verslavende middelen - en het antiblokkeersysteem van een auto. Zie voor meer informatie www.abs-artsen.nl.

² Waar patiënt staat, kan ook cliënt gelezen worden.

³ In de DSM-5 wordt niet meer gesproken van misbruik en afhankelijkheid, maar van stoornissen in het gebruik van middelen en bijvoorbeeld gokstoornis. In onze communicatie hebben we de volgende keuze gemaakt: we gebruiken de term verslaving om stoornissen in middelengebruik en gedragsverslaving aan te duiden. Bij gedragsverslaving kunt u denken aan gok-, game- en seksverslaving. Omdat in de volksmond en de praktijk nog veel gesproken wordt over problematisch middelengebruik en verslaving, hanteren wij tevens deze termen in het kader van bewustwording en vroegsignalering.

DOEL

De campagnematerialen kunnen voor de volgende doelen worden ingezet:

- Het aanzetten van betrokkenheid en dialoog binnen de beroepsgroep of een organisatie: open vragen vormen de rode draad in de communicatiematerialen. Deze stimuleren tot nadenken en brengen de dialoog over middelengebruik en verslaving bij zorgprofessionals op gang.
- Het op gang brengen van bewustwording bij mensen binnen de beroepsgroep dat:
 - problematisch middelengebruik en verslaving niet samengaan met werk;
 - stoornissen in het gebruik van middelen en gedragsverslaving te behandelen ziektes zien.

Bij de inzet van deze materialen is het belangrijk te beseffen dat:

- zorgprofessionals met een stoornis in het gebruik van middelen of een gedragsverslaving vaak niet of veel te laat hulp zoeken;
- collega's, werkgevers, vrienden en familie een belangrijke rol kunnen spelen bij vroegsignalering en het bespreekbaar maken van deze problematiek;
- stoornissen in het gebruik van middelen en gedragsverslavingen een risico vormen voor de patiëntveiligheid, de gezondheid van de zorgprofessional en een gezond en veilig werk- en leerklimaat;
- beleid of een procedure gericht op middelengebruik en verslaving noodzakelijk is om een gezond en veilig werk- en leerklimaat te creëren waarin:
 - zorgprofessionals in gesprek durven te gaan met collega's die mogelijk te maken hebben met een stoornis in het gebruik van middelen of een gedragsverslaving;
 - zorgprofessionals die te maken hebben met een stoornis in het gebruik van middelen of een gedragsverslaving zich durven te uiten, zich willen laten behandelen en na behandeling veilig kunnen terugkeren naar werk.

WOORDGEBRUIK

Voordat u aan de slag gaat, is het belangrijk te beseffen dat bij teksten voor de website of een artikel over het onderwerp problematisch middelengebruik en verslaving, het woordgebruik nauw luistert. We delen graag onze inzichten hierover en hoe er in de communicatie van ABS-artsen bewust een aantal keuzes gemaakt zijn:

Waarom gebruikt ABS-artsen de termen problematisch middelengebruik en verslaving en wat verstaat ABS-artsen daaronder?

In de DSM-5 wordt niet meer gesproken van misbruik en afhankelijkheid, maar van stoornissen in het gebruik van middelen en bijvoorbeeld gokstoornis. ABS-artsen gebruikt de term verslaving om stoornissen in middelengebruik en gedragsverslaving aan te duiden. Bij gedragsverslaving kunt u denken aan gok-, game- en seksverslaving. Omdat in de volksmond en de praktijk nog veel gesproken wordt over problematisch middelengebruik en verslaving, hanteren wij tevens deze termen in het kader van bewustwording en vroegsignalering.

Waarom hecht ABS-artsen veel waarde aan een bepaald gebruik van woorden als 'verslaving' en 'verslaafd'?

Onbewust kunt in uw taalgebruik vooroordelen laten doorklinken. Het is van belang om u daarvan bewust te zijn. Stoornissen in middelengebruik en gedragsverslaving zijn ziektes. Zorgprofessionals kunnen een stoornis in middelengebruik of gedragsverslaving hebben, ze zijn niet hun ziekte. Daarom is het bijvoorbeeld van belang om te spreken over 'een zorgprofessional met een stoornis in middelengebruik of verslaving' in plaats van 'een verslaafde zorgprofessional' of 'een zorgprofessional die kampt met een verslaving'.

Wat is het onderscheid tussen 'bespreekbaar maken' en 'aanspreken'?

Er is een onderscheid tussen iets bespreekbaar maken of met elkaar in gesprek gaan en iemand op gedrag aanspreken. Bespreekbaar maken en met elkaar in gesprek gaan, geven de ruimte om in een gelijkwaardige setting je zorgen te uiten richting je collega. Zonder oordeel. En dat is bij een ziekte als verslaving van belang.

COMMUNICATIEMATERIALEN

De communicatiematerialen die te downloaden zijn via

<https://www.knmg.nl/zorgprof-downloads>:

- Advertenties in verschillende formaten:
 - 90 x 132 mm
 - 105 x 148 mm
 - 185 x 132 mm
 - 185 x 268 mm
 - 210 x 148 mm
 - 210 x 297 mm
- A3-posters
- Een set kaarten met vragen (voorkant) en informatie (achterkant)

Het zijn de communicatiematerialen van ABS-artsen waarop u het logo en website-adres van uw organisatie kunt plaatsen. Hierop staan niet het KNMG-logo en ABS-artsen vermeld.

De bestanden zijn gemaakt voor ontwerpers die werken met InDesign.

- Werkt u samen met een ontwerp bureau? Stuur dan de link naar de documenten (<https://www.knmg.nl/zorgprof-downloads>) met deze handleiding naar de ontwerpers. Zij kunnen hier direct mee aan de slag.
- Mocht uw organisatie niet werken met een ontwerp bureau, dan kunt u gebruik maken van de diensten van het ontwerp bureau dat de campagne ontwikkeld heeft:

Lawine visuele communicatie
Contactpersoon: Sylvia Wink
030 258 12 33
studio@lawine.nl

U kunt vrijblijvend een offerte aanvragen voor het plaatsen van uw logo en website-adres op de communicatiematerialen.

Hoe te gebruiken

Op de advertenties en posters kunnen organisaties binnen het aangegeven formaat het eigen logo en website-adres plaatsen. Op de achterkant van de kaart kunt u informatie plaatsen binnen de aangegeven kaders. Een voorbeeldtekst die u kunt gebruiken is:

Problematisch middelengebruik en verslaving zijn van invloed op iemands functioneren en gezondheid en gaan daarom niet samen met werk. Bij zorgprofessionals kan het, naast ziekte en uitval, leiden tot risico's voor de patiëntveiligheid en kwaliteit van zorg. Wij willen problematisch middelengebruik en verslaving bespreekbaar maken. Gaat u ook in gesprek als u vermoedt dat een collega hiermee te maken heeft?

Informatie op de website van uw organisatie

Mocht u op de communicatiematerialen de website van uw organisatie plaatsen, zorg er dan voor dat mensen hier informatie kunnen vinden over de campagne, over het bespreekbaar maken van problematisch middelengebruik en verslaving en waar mensen terecht kunnen met vragen.

Ter inspiratie kunt u de website van ABS-artsen (www.abs-artsen.nl) en de ABS-artsen toolkit (www.abs-artsen.nl/toolkit) gebruiken. U kunt ook verwijzen naar informatie van het Trimbos Instituut: <https://www.trimbos.nl/docs/5c974a7e-b807-4322-a47d-a92f42df0e1e.pdf>

Disclaimer

De bewustwordingscampagne met vragen is ontwikkeld met behulp van verschillende communicatiemodellen gericht op bewustwording en gedrag bij artsen. Om de kracht, kwaliteit en effectiviteit van de campagne te beschermen, is het niet toegestaan om andere vragen te gebruiken dan de vastgestelde vragen in het aangeleverde ontwerp.

Belangrijk is te beseffen dat de vragen die we gebruiken op effectiviteit getest zijn onder artsen. We hebben hieruit een selectie genomen waarvan we denken dat deze ook passen bij andere zorgprofessionals. Het kan zijn dat sommige vragen minder teweegbrengen bij uw beroepsgroep.

GEBRUIK DIVERSE COMMUNICATIEMATERIALEN

Advertentie 105x148mm

De templates voor de advertenties zijn te downloaden via <https://www.knmg.nl/zorgprof-downloads>.
U hoeft hier alleen het diapositieve logo en de url te plaatsen op de daarvoor aangegeven plek.

Dit is een voorbeeld van de originele advertentie zoals de KNMG gebruikt. Deze dient als uitgangspunt voor de advertentie voor uw beroepsgroep.

Op dit voorbeeld staat aangegeven welke maximale ruimtes er zijn voor het logo en de url. De hulplijnen geven de marges aan.

Advertentie 185x132mm

De templates voor de advertenties zijn te downloaden via <https://www.knmg.nl/zorgprof-downloads>.
U hoeft hier alleen het diapositieve logo en de url te plaatsen op de daarvoor aangegeven plek.

Dit is een voorbeeld van de originele advertentie zoals de KNMG gebruikt. Deze dient als uitgangspunt voor de advertentie voor uw beroepsgroep.

Op dit voorbeeld staat aangegeven welke maximale ruimtes er zijn voor het logo en de url. De hulplijnen geven de marges aan.

A3-poster

De template voor de posters is te downloaden via <https://www.knmg.nl/zorgprof-downloads>. U hoeft hier alleen het diapositieve logo en de url te plaatsen op de daarvoor aangegeven plek.

Dit is een voorbeeld van de originele poster zoals de KNMG gebruikt. Deze dient als uitgangspunt voor de poster voor uw beroepsgroep.

Op dit voorbeeld staat aangegeven welke maximale ruimtes er zijn voor het logo en de url. De hulplijnen geven de marges aan.

Kaartenset 148x105mm

De templates voor de kaarten zijn te downloaden via <https://www.knmg.nl/zorgprof-downloads>. U hoeft hier alleen het diapositieve logo en de url te plaatsen op de daarvoor aangegeven plek.

Dit is een voorbeeld van de voorkant van de originele kaart zoals de KNMG gebruikt. Deze dient als uitgangspunt voor de kaart voor uw beroepsgroep.

Dit is een voorbeeld van de achterkant van de originele kaart zoals de KNMG gebruikt. Deze dient als uitgangspunt voor de kaart voor uw beroepsgroep.

De templates voor advertenties zijn te downloaden . U hoeft hier alleen het diapositieve logo en de url te plaatsen op de daarvoor aangegeven plek.

Op dit voorbeeld geven de hulplijnen de marges aan.

Op dit voorbeeld staat aangegeven:

- het aantal woorden;
- de te gebruiken typografie;
- de maximale ruimte om het logo te plaatsen;
- de plek voor naw-gegevens en url.

De hulplijnen geven de marges aan.

Maakt u gebruik van één of meerdere communicatiematerialen, dan horen wij dat graag! Wilt u dit laten weten aan Marlies de Rond, beleidsadviseur KNMG via toolkit@abs-artsen.nl en ook een voorbeeld mailen.

HEB JE VRAGEN? BEL OF E-MAIL ONS GERUST!

Steunpunt: 0900-0168

Overige vragen: info@abs-artsen.nl

Colofon

'Handleiding bij communicatiematerialen ABS-zorgprofessionals' van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG).

Voorop voor dokter en zorg. Artsenfederatie KNMG werkt aan de kwaliteit van onze gezondheidszorg en optimale beroepsuitoefening van ruim 67.500 artsen en studenten geneeskunde. Om te zorgen dat artsen er kunnen zijn voor iedereen die zorg nodig heeft.

Van de KNMG maken deel uit: De Geneeskundestudent, de Federatie Medisch Specialisten, de Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid (KAMG), de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD), de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB), de Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG) en de Vereniging van Specialisten in ouderengeneeskunde (Verenso).

www.abs-artsen.nl/toolkit

Opmaak

Lawine visuele communicatie, Utrecht, www.lawine.nl

Contactgegevens

KNMG Postbus 20051 3502 LB Utrecht - www.knmg.nl

Overname van teksten uit deze publicatie is toegestaan onder vermelding van de volledige bronvermelding 'Handleiding bij communicatiematerialen ABS-zorgprofessionals', KNMG, november 2021.